

NÉPNEVELŐK LAPJA.

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A MAGYARORSZÁGI NÉPTANITÓK EGYETEMES GYÜLÉSÉNEK, A VÉGREHÁJTÓ-
BIZOTTSÁGNAK ÉS TÖBB HAZAI TANITÓ-EGYESÜLETNEK RENDES KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos és kiadó:

A „NÉPNEVELŐK BUDAPESTI EGYESÜLETE.“

Felelős szerkesztő:

STEINER ISTVAN.

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. **Hirdetések** 2 has. petit-soranként 10 krral számíttatnak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Budapest, IV. ker., gr. Károlyi-utca 8. sz.); **előfizetési pénz,** **tagsági díjak,** (6 frt, melybe a 4 frt előfizetési díj is be van tudva, s mely 1 frtos részletekben minden okt., dec., jan., márcz., ápr. és júniusban fizetendő,) **hirdetések és hirdetési díjak** az egylet pénztárnokához, Senyei Ferenc úrhoz (IX. ker., soroksári-utca 32. sz.) küldendők.

Az „Országos tanítógyűlés“ javaslataira hozott miniszteri határozatok.

Soha sem voltunk elragadtatva az orsz. tanítógyűlésnek sem eszméjétől, sem létrejöttétől, sem hozott határozataitól, s ebbeli nézetünket nem titkoltuk, hanem nyíltan kimondottuk mindenkoron.

Az eszmét nem szerettük meg, azon egyszerű oknál fogva, mert „két dudás egy csárdában nem férhet meg“ s tudtuk, hogy a pénzerővel és rendeletileg összerelt „Orsz. tanítógyűlések“ megöli lesznek az „Egyetemes tanítógyűléseknek“. Tudtuk, hogy a hivatalos, és tárgyainak megválasztásában ép úgy mint a tárgyalásban magában megszorított s a népoktatás nem minden faktorát magában felölelő gyűlés hatalmi oldalról nyert anyagi és egyéb támogatásánál fogva, elnyomja a szabad szóval, szabadon választott szabad eszméket vitató ösgyűléseinket.

Szeretetünket még kevésbé nevelték a rendeletek, melyek e tárgyban a gyűlést megelőzőleg kiadattak; az intézkedések, melyek a gyűlés szabad menete iránt való féltéseinket igazolták.

Azok a dolgok, melyek az előkészítőbizottságban történtek s amik a gyűlés lefolyása alatt előfordultak, híven regisztrálva lettek általunk annak idején, s igazolták alapos voltát kicsi hitünknek. A „megszorított marschrount“, melynek segítségével a hozott határozatok a szabadság és célszerűség minimumára szállítottak; a Damokles kardja, melyet a miniszter úr e határozatok fölé függesztett, midőn leiratában azt mondja: csak tessék tanácskozni bármikép, hogy mit tegyek javaslatokkal, azt egyelőre nem tudom, vagy legalább is nem adom tudto-

tokra stb.; eléggé fölvilágosíthatott mindenkit aziránt, hogy mit várunk az orsz. tanítógyűléstől.

Záradékol jött a miniszter úr azon nyilatkozata, melyet az orsz. tanítógyűlés létrehozásáért köszönetni járó küldöttségnek mondott: „Nekem nem volt s nincs szükségem az önök tanácsaira s javaslataikra, vannak nekem hivatalbeli tanácsadóim“ stb. stb. Ez aztán teljesen kioltotta belőlünk a legkisebb reményét is annak, hogy az orsz. tanítógyűlésnek legesekélyebb olyan haszna legyen, mely a tanítóságnak s tanügynek javára váljék.

A záradék záradékaül, hogy végre is történjék valami a javaslatokkal, most megjelentek a „Nagym. vall. és közoktatásügyi miniszternek **határozatai** az orsz. tanítógyűlés munkálataira.

Sem mi, mint lap, sem a „Budapesti tanítótestület“ (700 tag) sem a „Népnevelők egyesülete“ (400 tag) nem lettünk kitüntetve. azal, hogy e művet megkapjuk; az sem árultatott még el, hogy könyv-árusi úton már megkapható-e és ha igen? hol? mennyiért? — ámbátor egyik-másik lap, mely a tanügynek csak néha-néha „rovatot“ ad, rég birtokosa már e határozatoknak.

Hozzászólásunk tehát nem lehet tökéletes. Alapul az „Egyetértés“-t veszszük, s a hiv. „Néptanítók Lapját“, mely a határozatok közlésével még szintén nem kész. — De fölöslegesnek is tartjuk, hogy ezúttal egészen kimerítően szóljunk mi, mert a „Népn. egyesületének“ válaszmánya elhatározta, hogy fölkeri Lakits Vendel kartársunkat, ki úgy az előkészítő bizottságnak, mint az orsz. tanítógyűlésnek tagja volt, a ki tehát mindent tud a legkisebb részletig, hogy az orsz. tanítógyűlés javaslatai és a miniszteri határozatok között összehasonlító ismertetést tartson a közgyűlésen; így legalább a főv. tanítók érdeklődő részének tudomására juthat egyszerű úton az, a mihez a könyv hozzáférhetlensége folytán csak nagy nehezen juthat tudomására.

Azon alkalomból, alapos s kimerítő információk után ismét visszatérünk a kérdésre. Most röviden csak annyit, hogy a helybenhagyás még attól a kevéskétől is meg lett tagadva, a mit a tanfelügyelők, képzőintézeti tanárok és állami tanítókból álló hyperloyalis többség kérni bátor volt.

1. Az orsz. tanítógyűlés nem okvetlen minden két évben, hanem csak „rendszerint“ minden két évben hivatik meg. Azon a vallásügyi, tanügypolitikai, tanítónők, óvodák, gyermekkertek és emberbaráti intézetekről nem szabad beszélni.

2. A felekezeti tanítóképezdékből a miniszter nem hí meg képviselőket.

3. A 50-nél kevesebb tagból álló egyesület képviselőt nem küldhet.

4. 100-nál bármennyivel több tagot számláló egyesület két képviselőnél többet nem küldhet.

5. Hogy központi vagy végrehajtó bizottsággá ne fajulhasson valamikép az előkészítő bizottság, annak szárnyai jól megnyirbáltatának.

Pl. tagjai előre nem választhatók meg; továbbá e bizottság 14 tagja közé a miniszter úr ezután a maga részéről 7 tagot nevez ki: három tanfelügyelőt, három kép. tanárt és egy polg. isk. tanítót.

5. A tanítók anyagi helyzetének, polgári, erkölcsi és társadalmi állásának javításáról nemcsak az orsz. tanítógyűlésen, de még otthon, saját egyleteikben sem szabad beszélniök a tanítóknak.*)

6. Tanfelügyelők és tanfelügyelői hivatalnokok a tanítóegyleteknek tagjai nem lehetnek. (Valószínűleg ártana a Nagyságos krumplinak, ha a korpa közé találna keveredni!)

7. Az „Eötvös-alap“ felügyeletével a II. orsz. tanítógyűlésig Tóth József tanfelügyelő bizatik meg . . . (Mert hátha utlalál szegény „Eötvös-alap“ szökni! vagy defraudálni találnánk, mint bizonyos hivatalnok a cultusminiszteriumban.)

8. A magyar nyelv tanításánál a helyes kiejtés begyakorlása mellőzendő!

9. Az iskolai emlékünnepek tartása töröltetett a javaslatból. (Minek is táplálnók a hazaszeretet és hála érzelmeit! Eléggé gyakorolják magukat ebben a Hurbánok, Dobránszkyk, a Mileticsek, a Czájok s más nemes, hazaszerető urak!)

10. A javasolt megyei tanszermúzeumokat a m. kormány nem segívezi.

11. Az erkölcsileg javíthatlan gyermek az iskolából nem zárható ki. (Persze, mert akkor javítóházakat kellene állítani, az meg nem megy az állam pénze nélkül.)

12. A részletes tantervének megkészítését nem bizzák a tanítóegyletekre.

Ezzel a sok „nem“-mel szemben aztán állnak azon „igenek“, melyek az állam pénzebe nem, de a tanító anyagi physikai és szellemi áldozatába igen is fognak kerülni, ha a lelkesedés le ne n lohad benne, ha azokat életbeléptetni akarja. —

1. A miniszter úr „elvben“ hozzájárúl a nem törölt pontokhoz. (Már egyszer egy alkalommal megmondottuk, hogy „elvben“ elfogadni v. hozzájárulni valamihez épen olyan mint a: „Nesze semmi, fogd meg jól.“ A koldust „elvben“ megetetem, de tényleg éhen engedem veszni.)

2. A hivatalból berendelt tanfelügyelők számát fölemelni 15 re.

3. „Oda hat“ hogy a községi és felekezeti tanítók gyűlésezeik alkalmával úti költséget kapjanak. — (Erre nézve vidéki kartársainkra bizzuk annak megítélését hogy mennyit ér az „odahatás“. — Mi csak

*) E rendelet szerencsére nem alterálhatja a szentesített alapszabályokat. Az új szabályokat meg az egyletek egyszerűen az egyházi hatóságoknál nyújtják be, hol ilyen megszoításokat nem kívánnak. Ha azt akarta a miniszter úr elérni, úgy tökéletesen célt ért.

annyit tudunk hogy örülnének ha bár csak fuvarost kapnának ingyen. Pedig ennek eszközzésére már 10 év óta „hat” a kormány.—)

4. Az isk. tak. pénztárakat illető jelentések a nemzetgazdasági egy-letbe küldendők.

5. Meghagyatik hogy iskolai és népkönyvtárakat létesítsenek a tanítók. (Valószínűleg a levegőből fogják szűrni, mert a forrás, hogy mi-ből létesítsenek illet, nins megadva.)

6. Elvárja a miniszter úr, hogy a népnevelési egyleteknél közre-működjenek. (No már ez logika. Az első series 1. és 5 pontja betiltja, hogy egyleteinkben beszéljünk oly dolgokról, melyeket a „Népnevelési egyletek” egyenesen föladatukul választottak, — itt meg elrendeltetik hogy támogassuk azt amit ott tilt. Helyes, ezt már megtesszük.)

7. A tanítók különösen vegyenek tevékeny részt a felnőttek okta-tásában. (Persze ingyen!)

8. Gondoskodni fog a kormány arról, hogy hasznos és olcsó ker-tészeti, gazdasági és ipari olvasókönyvek jelenhessenek meg. (Fogadni mernék, hogy ez már készen van bizonyos asztalfiókban, különben nem fogna elrendeltetni. Egyébként ebben is megelőzték már a miniszter úrnak ezután keletkezendő gondoskodását a tanítók és tanító-egyletek.)

Ebben adtuk rövid képét annak, amit az eddigiekből látunk. Té-nyeket, határozatokat soroltunk föl, aki tudja magát továbbra is ama képzetletben ringatni, hogy az „orsz. tanítógyűlés helyettesíti azt, amita „Szövetség” által elérni kívántunk, amiért „Egyetemes gyűlesein”-et föl-adni érdemes, ám tegye, mi sem az egyikét sem a másikat nem adjuk föl. Ha ennek kimondása bizonyos oldalról ezerszer lenne is oda com-mentálva, hogy ez, „szembeszálás az alkotmányos kormánnyal.”

Mi jól tudjuk hogy okos ember az őszinte nyilt szót nem veszi „szembeszálásnak,” jól tudjuk, hogy minden eszmének fölvirad napja.

A váltakozó-rendszer-e előnyösebb- a főváros elemi iskolái-ban, avagy az osztály-rendszer?

Tíz aranynyal jutalmazott pályamű.

(Vége.)

Alaptalan némelyek azon ellenvetése is, hogy a váltakozó-rendszer szemfényvesztésre adna alkalmat. Ha akadna oly lelkiismeretlen tanító, ki minden osztályon át hanyagságot hanyagságra halmozna s a helyett, hogy az egyik osztályban elkövetett mulasztást a másikban helyre útni iparkodnék, még folytatná restelkedését s újra mulasztana: az ily tanító nem érdemelné meg, hogy a fővárosi tanítótestületnek tagja legyen. Külömben alig hihető, hogy az ilyen szembetűnő hanyagságot fel nem ismernék az osztályok látogatásával megbízott iskolaszéki tagok és egyéb iskolai előjárók, főkép az intézet igazgatója, kiknek módjában és kötelességében is áll az ily visszaélésnek nyomára jönni s azon ideje-

korán segíteni. Azon körülmény pedig, melyszerint némely tanulóknak egyik tanító vezetése mellett többre mennek, mint a másikonál, éppen nem bir annyi fontossággal, hogy miatta ne lehetne a váltakozó-rendszert alkalmazni, mivel a sikert általánosságban és többségre nézve kell megítélnünk, nem pedig egyesek tekintetbe vételével. Külömben is csak feltételes valami, azaz meglehető, tehát nem figyelemre méltó bizonyíték.

A kor sem akadályozhatja a váltakozó-rendszer behozatalát, mert ha a tanító elég fiatal arra hogy tanuljon: meglehető s meg is kell tőle követelni, hogy magát tovább képezze; ha pedig már annyira előregült, hogy nehezebbé esnék a tanulás s nem haladhat vagy nem képes haladni a korral; megérdemli hogy sok évi fáradsága után nyugdíjaztassék és helyet adjon munkabíró és munkaképes fiatal erőnek. Külömben a jó tanító is, mint a jó pap, holtig tanul. Az meg egyáltalában figyelmen kívül hagyandó érv, hogy a fővárosi népiskoláinál sok kezdő, fiatal tanító nyer alkalmazást, a kikre, mint mondják, nem volna bízható egy-egy osztálynak önálló vezetése, kiváltkép a felsőbb osztályok. Eire az ellenvetésre az a válaszom, hogy ilyenek eddig elé is voltak alkalmazva a nélkül, hogy képeesség tekintetében panaszra adtak volna okot. S ha tán ép az ilyeneket nem volna tanácsos minden évben más és más osztályban alkalmazni: ez csak elősegíteni és megkönnyíteni a váltakozó-rendszer behozatalát, mivel az ilyenekkel lehetne betölteni egyes iskoláknál azt a párhuzamos osztályt, a melyből azért nem léphetne felsőbb osztályba a tanító, mivel az, a növendékek csekély száma miatt, már nem párhuzamos. Egyébként igen kívánatos volna kimondani azon elvet is: hogy ne nyerjen Budapest fővárosi népiskoláiban tanítói alkalmazást az, a ki legalább is 3 évi gyakorlatot nem tud felmutatni s még ez esetben is vétessék az eddigirel szigorúbb vizsgálat alá a folyamodó: vajjon elméleti ismeretei mellett bir-e oly előadási képeességgel, gyakorlattal és műveltséggel, mely tulajdonságok tőle, mint fővárosi tanítótól, méltán követelhetők s melyek magasabb műveltségi fokon álló lakosság igényeinek teljesen megfelelnek. Ha ily kellekekkel bíró tanítók nyernek a fővárosi népiskoláiban alkalmazást, semmi sem áll útjában a váltakozó-rendszer behozatalának; és hogy ily jeles készültsgű tanítók folyamodhassanak ide, mindenek előtt a tisztességes megélhetést kell lehetővé tenni, emelni kell a fizetést.

Hogy pedig a jelenleg alkalmazásban levő tanítók legnagyobb része nem volna annyira képzett s gyakorlott tanító, hogy velők a váltakozó-rendszert legtöbb iskolánál alkalmazni lehetne, ezt elfogultság nélkül senkisémm állíthatja; s ha vannak ilyen gyengébb és nem egészen megbízható tanítók, ennek oka nem más, mint a fővárosi községi elemi népiskoláinál dívó ama rendszabály, mely szerint a másod-fokú fizetéssel alkalmazott tanítók csak üresedés esetén léptettetnek elő elsőfokú fizetésre. Az ily megszorított rendszabály mellett mindig, vagy legalább többnyire, csak kezdő, tapasztalatlan tanítók folyamodnak a fővároshoz. Azért a tanügy érdekében kívánatos volna, hogy a harmadik fokú tanítói állomás megszüntetessék, s hogy Budapest fővárosi népiskoláinál, más nagy városok példájára, s miként Budapesten az evang. iskoláinál is gya-

korlatban van, a vidék azon nevezetesebb tanítói hivatnának meg, a kik maguknak mind az elmélet, mind a gyakorlat terén hírnevet szereztek s magukat a nevelés-oktatás terén kitüntették. Ezen intézkedés annyival is inkább kívánatos volna, mivel megkövetelhető, hogy a fővárosnak minden iskolája valódi „minta iskola“ legyen, melyben a vidékről időnkint ide jövő tanítók tanulhatnának, az itt halott- és látottakat otthon a mennyire lehetséges-érvényesítsék s elmondhassák: „Magyarország fővárosában nem csak palotaszerű iskolákat, de jól, példánykép felszerelt osztályokat s azokban kitünő tanítókat is láttam.“ Ezt kívánja az ország és a tanügy érdeke egyaránt.

Hátra van még, hogy megnevezem a főváros azon iskoláit melyeknél a váltakozó-rendszer minden nehézség nélkül életbe léptethető, s megjelöljem a módokat, melyeknél fogva azon iskolában is meghonosítható legyen, a melyeknél erre nézve némi akadályok forognak fenn.

Mi sem áll útjában a váltakozó-rendszer alkalmazásának első sorban azon iskoláknál, a melyekben egy osztály sem párhuzamos. Ilyen az I. ker. várbeli és a Krisztina-városi pálya-utczai; a II. ker. (vizivárosi) alsó főutczai és az országúti, török-utczai; a III. ker. (ó-budai korona utczai és a vörösvári-úti; a IV. ker. kötő-utczai; az V. ker. akadémia-utczai, és külső váczai-úti; a VI. ker. bajnok-utczai; a VIII. ker. mária-utczai, a bérkocsis-utczai és Józsefinumbeli iskola. — Mindegyik osztály párhuzamos s ennél fogva a váltakozó-rendszer azonnal életbe léptethető a IV. ker. Gr. Károlyi-utczai és az V. ker. Lipóttéri fi- és leány iskolákban. — A felsorolt iskolákon kívül van még több olyan, a melyekben szintén meghonosítható a váltakozó-rendszer. Így p. a (tabáni) szarvastéri iskolánál váltakozhatnának a tanítók az I.—VI. (a) és az I.—III. (b) fi-osztályokban az I.—VI. (a) és az I.—II. (b) leányosztályokban; — a medve utczai iskola I.—IV. (a) fi- és I.—VI. (a) leányosztályaiban; — az ujlaki fi- és leányiskola I.—V. (a) osztályaiban; — az ó-budai kórház-utczai fi-iskola I.—IV. (a) és (b) osztályaiban; — a tanuló-utczai leányiskola I.—VI. (a) és I.—IV. (b) osztályaiban; — a Teréz-téri iskola I.—VI. (a) és I.—IV. (b) fiosztályaiban, ugyanott az I.—VI. (a) leányosztályokban; — a lovag-utczai I.—IV. (a) fi- és leányosztályaiban s az I.—III. (b) fi- és leányosztályokban; — a szív-utczai fi- és leányiskola I.—IV. (a) és I.—III. (b) osztályaiban; a Kazinczy-utczai iskola I.—V. (a) fi- és I.—IV. (a) leányosztályaiban; a Wesselényi-utczai iskola I.—IV. (a) és I.—III. (b) fiosztályaiban és az I.—IV. (a) leányosztályokban; — az ősz-utczai fi- és leány iskola I.—IV. (a) osztályaiban; — a stáczió-utczai fi- és leány iskola I.—IV. (a) osztályaiban; — a Bezerédy-utczai fi- és leány iskola I.—IV. (a) osztályaiban; — a Madách-utczai iskola I.—IV. (a) és I.—III (b) fi- s az I.—IV. (a) és I.—II. (b) leányosztályban; a nyúl-utczai fi- és leány iskola I.—IV. (a) osztályaiban; — a mester-utczai iskola I.—IV. (b) fi- és leányosztályaiban s az I.—III. (b) fi- és I.—II. leányosztályokban.

Nem szoltam tehát csak a hosszú-utczai, svábhegyi, bécsi kapu-

utczai, Hermina-mezei, diófa-utczai, dohány-utczai, a kőbánya-ligeti, ó-hegyi s három olyan iskoláról, melyekben csak egy-egy tanító működvén, váltakozásról szó sem lehet. Látni való, hogy a felsorolt többi iskolák mindegyikében alkalmazható a váltakozó-rendszer már a legközelebbi tanévben, csak akarni kell. És hogy ez megtörténhessék, ajánlom egyesületünknek, miszerint a váltakozó-rendszer előnyeit legjobban feltüntető és pálya-díjra érdemesnek ítélt munkát nyujtsa be a főváros tanácsához azon kérelemmel, hogy ezen — mind a nevelés- és oktatásra, mind a tanítók önképzésére s társadalmi állására nagy befolyással levő — rendszert a községi elemi népiskolákban — ha csak kísérletkép minden kerületben egy-egy iskolánál is — már a legközelebbi tanévben gyakorlatba venni szíveskedjék. Nem hiszem, hogy idegenkedjék ettől a főváros nemes hatósága, tudván, hogy e rendszer már alkalmazva volt a Lipótvárosi úgynevezett „minta-iskolá“-ban, és pedig a legkitünőbb eredménnyel. Bizonyoságot tesznek erről a főváros ama jeles polgárai, kik e minta-iskolának növendékei voltak. Adja Isten, hogy egyesületünk e nemes törekvése óhajtott sikert arasson!

A közoktatásügyi költségvetés.

(Vége.)

A részletek tárgyalása megkezdődvén, a közoktatási tanács tételénél Irányi több ferdeségre hívja fel a miniszter figyelmét — a főigazgatók intézményét teljesen fölöslegesnek tartja. Hasonló nézetben van Madarász József is. Trefort miniszter is az előirányzat megszüntetését kéri.

A tanfelügyelők tételénél Turgonyi panaszkodik, hogy a tanfelügyelők nem látogatják az iskolákat, nem gyakorolják a hivatásszerű felügyeleti jogot s csak a statisztikai adatgyűjtéssel foglalkoznak. Madarász József a tanfelügyelők intézményét is sinecurának tekinti s a tételt nem szavazza meg. A statisztikai adatokat elküldhetik az egyes népiskolák is a ministeriumba. Trefort miniszter kiemeli hogy a tanfelügyelők egy egész kerületet adminisztrálnak és a népoktatás felvirágoztatásának hathatós tényezői.

Mindkét tétel megszavaztatik.

A képzőművészeti czélok rovatánál Hojtsy Pál hosszabb beszédben indokolja indítványát, hogy a miniszter utasítassék még ez ülés szakban egy törvényjavaslat előterjesztésére, festő akadémia felállítása iránt, mely indítvány közhelyesléssel találkozván, a miniszter úr amint a multkor mondtuk a festészeti akadémia felállítását megígéri. —

A jogakadémiák tételénél Ugron Gábor figyelmeztet a nagyszabasi jogakadémiára, hol a tannyelv vegyesen magyar és német.

Wolf (szász) utal a jogakadémiák több hiányára, melyek miatt az intézetek nem képesek a qualificációról szóló javaslat követelmeinek eleget tenni. Külömben megszavazza a tételt.

Orbán Balázs és Dobránszky Péter rövid megjegyzései után Knöpfler Vilmos szólal fel. A szászok és magyarok közti viszony elmérgesedésének odiumáért — szerinte — az egyetem okolandó. Figyelmezteti a szászokat a régi közmondásra, hogy: „ha Rómában vagytok, éljetez rómaiiasan!” 1848 előtt — ugymond — a két faj közt nagyobb volt az összetartás s a jogakadémiában jobb volt az oktatás.

Steinacker Ödön: szász létére is melegen óhajtja, hogy a magyar faj a maga erejéből fejlődjék kulturalfajjá.

Tisza miniszterelnök megjegyzi, hogy igen jó szolgálatot tesz Steinacker az országnak, ha a külföldi lapokban mai nyilatkozatához hasonló szellemben bír.

Dobránszky Péter a tanítóképezdek rovatánál a következő határozati javaslatot nyújtja be: A pénzügyi bizottság jelentésében 3. czim C) csoport alatt foglalt tanítóképezdek költség előirányzatánál a rajz és szépírás, zene és ének tanárainak fizetési tételei újabb tárgyalás és szabályszerű intézkedés céljából a pénzügyi bizottsághoz utasíttatnak vissza.

A ház Szapáry Gyula pénzügyminiszter javaslatára mellőzte Dobránszky határozati javaslatát.

A népnevelés tételnél Madarász József több kérdést intéz a közoktatási miniszterhez a népiskolák tárgyában. Nevezetesen részletes kimutatást arról, hogy hány iskolában tanítanak vagy nem tanítanak magyar nyelven. A magyarul nem tudó tanítók irányában alkalmazza a miniszter a törvény szigorát. Végül a következő határozati javaslatot nyújtja be:

„A képviselőház kijelenti azon kívánatát, hogy azon 284 községben, melyben nincs iskola s honnan a gyermekek a szomszédos községekbe sem járhatnak oktatás végett, 10 év alatt minden községben legyen elemi népiskola. Kijelenti azon kívánatát, hogy azon 1876 községben is, a mely községekből most a gyermekek oktatás végett a szomszédos községekbe járnak, lehetőleg minél előbb, mindenütt elemi népiskola létesíttessék. Utasíttatik a közoktatási miniszter, hogy intézkedjék, hogy az említett községek iskolákat létesítsenek és tartsanak fenn, a hol lehet önjelől, a hol ez nem lehet állami segélyvel, sőt a hol másként ez nem eszközölthetnék, 186 s. 38. tvczikk 80. §-a szerint állami költségen is. Kijelentvén a képviselőház, hogy az ezekre szükséges összegeket, póthitel útján meg fogja szavazni. Utasíttatik a közokt. miniszter, hogy a kitűzött cél biztosítása tekintetében, a jelen országgyűlés alatt terjesszen elő törvényjavaslatot, melyben adja elő a tervet, mely szerint az egyes községek iskoláik felállításáról gondoskódván, az erre megkívántató költségek általuk a kormány közbejöttével megszereztesse s az országrészeről biztosíttassanak“.

Turgonyi Lajos a népiskolákra kész minden összeget megszavazni, s elfogadja Madarász határozati javaslatát. Azon óhajának ad kifejezést, hogy a katona köteles tanárok és tanítók, úgy mint a lelkészek, csak általános mozgósítás esetén hívassanak be szolgálatra. Felhívja a miniszter figyelmét az izraelita felekezeti tanítók szomorú sorsára. Trefort miniszter feleslegesnek tartja, hogy a népiskola ügy fon-

tosságról beszéljen. A tények azt mutatják, hogy a haladás a téren nagy; míg régebben csak 10 perczentje járt a tankötelesnek iskolába, most 60 perczentje jár. A még tapasztalható hiányokat lehetőleg pótolni fogja. Madarász óhajására megjegyzi, hogy a statisztikai adatok összeállítására nagy munkával jár, s nem is tudná ezt elvégezni, ha a felügyelők nem lennének. Madarász határozati javaslatának intencióit méltányolja, de így rögtönözve el nem fogadhatja, mert ő nemcsak kultuszminiszter, hanem a kabinetnek is tagja, s a fedezetről nem ő gondoskodik.

Madarász József viszonzásában fentartja határozati javaslatát.

Trefort Ágost vallás- és közoktatási miniszter rövid felszólalása után a ház megelőzte Madarász határozati javaslatát.

A kisedovodák czímnél Madarász József határozati javaslatot nyújt be, melyszerint utasíttatik a közoktatási miniszter, hogy elszórva az ország vidékein, kiváltkép a hol az társadalmi uton nem létesíthető, állami segélyvel óvodákat állítson fel.

Trefort miniszter megjegyzi, hogy a megszavazott összegből külföldben is segítez minden olyan községet, mely a maga kezdeményezéséből létesít óvodákat. A ház mellőzte a határozati javaslatot.

A néptanítók nyugdíjalapja czímnél Kis Albert szólal fel s igazságtalannak nyilvánítja, hogy túlkorosság czímen több mint ezer néptanító kizáratik a nyugdíjalap élvezetéből, s e miatt az illető törvény módosítását óhajtja.

Trefort miniszter kijelenti, hogy az alapot egészen a törvény értelmében kezeli, egyébiránt a felvetett kérdést tanulmányozni fogja. — A ház a tételt elfogadta.

Az ösztöndíjak és egyéb tanulmányi czélok czímnél.

Lázár Ádám már 1872-ben tett indítványára hivatkozva s azt megújítva, határozati javaslatot nyújtott be, hogy a csángó magyar ifjak számára is adassanak ösztöndíjak, még pedig 5000 forint erejéig, — továbbá indítványozza, hogy a romániai és bukovinai katolikus csángó magyarok az erdélyi római katolikus püspökségek egyházi hatóság alá helyeztessenek.

Trefort miniszter kijelenti, hogy érdeklődik a csángó magyarok iránt, de fájdalom, azok nem magyar alattvalók, s azért a budgettörvényben számukra ösztöndíjak nem állapíthatók meg az internáczióális érintkezés megsértése nélkül. — Mit mondanánk akkor, ha a német parlament az erdélyi szászok számára szavazna meg ösztöndíjakat. Kéri az indítvány mellőzését.

Ugron Gábor pártolja Lázár Ádám indítványát.

A ház többsége mellőzte az indítványt.

Az országos zene-akadémia és szinatanoda czímnél Pázmándy Dénes szólalt fel, ki e két intézetet a nemzeti zenedével együtt egy nagyobb szabású konzervatóriummá óhajtana átalakíttatni.

Trefort miniszter nem látja még elérkezettnek az időpontot ez intézetek egyesítésére.

A többi tételék többnyire a felekezeteket, politikát és építkezéseket érdeklő terjesztései a miniszter úrnak, vita nélkül elfogadtván, a közoktatási budget tárgyalása véget ért.

Közoktatásunk állapota 1879—80-ban és 1880—81-ben.

(Folytatás.)

Mint már előbb jelezve volt, 1869-ben az ország 80 törvényhatóságának kötelékébe 12,564 község tartozott, míg 1880-ban az új kikerekítés által keletkezett 66 törvényhatóság területén 12,814 község mutatott ki. A 250 = 1,17%-nyi szaporodás a katonai végvidék polgárosítása, újabb telepítvények, s régibb pusztai telepek önálló községekké szervezése által származik.

Az olyan községek száma, hol vagy helyben, vagy pedig a közel szomszédos községben volt adva az oktatás lehetősége, 1869-ben 10,566-ra = 87,28%-ra ment; 1880-ban már 12,514-re = 97,86%-ra, vagyis 10,50%-kal emelkedett. míg az oly községek száma, melyekben egyáltalában nem részesülhetnek a tankötelesek nyilvános iskolai oktatásban, 1869 óta 1598-ról = 12,72%-ról 279-re = 2,14%-ra apadt.

Az átlagos évi javulás 1,50%.

A jelentés 348-401. oldalain közölve van az 1876 csatlakozó és 274 iskola nélkül álló község névsora, azok lakosainak és tanköteleseinek száma, továbbá azon község neve, hová a „csatlakozó községek” gyermekei járnak. Jelezve van még az iskolailag összecsatolt községek közti távolság.

A törvény 46. §-ában kifejezett szándékot tekintve azon 1876 község között, honnan a gyermekek a szomszédos iskolába kénytelenek járnak:

1101 = 58,63% csak 2 K/m. távol sem feküdt az iskolával bíró szomszéd községtől;

553 = 29,47% olyan, honnét a gyermekek 4 K/m. (fél mértföldön) belül elérte az iskolát;

222 = 11,90% a törvényben megengedett távolságnál messzebb fekvő.

Azonban, jegyzi meg a miniszteri jelentés, ha a törvény azon kivétel nélkül felekezeti jellegű beosztással szemben megengedné, hogy a kormány belátása szerint tegye kötelezővé, melyik községből hova tartoznak a tankötelesek iskolába járnak, a törvény 46. §-a kedvezőbb alakban lenne végrehajtható. Mert a mostani állapotot a legtöbb esetben az idézi elő, hogy a gyermekek az egyházilag összetartozó községek rendjében szorítottak az iskolalátogatásra, s nem ritka eset, hogy valamely községből a tankötelesek a közbeeső, de más felekezet által fentartott iskolán túl kénytelenek vándorolni a saját iskolájukba.

(Folyt. köv.)

Könyvismertetés.

(Folytatás.)

Munkám módszerének nem hagyományos rendszere miatt eshetett bírálóm azon csalódásba is, hogy azt állítja, miszerint az ammoniákat leirtam ugyan, de nem mondtam meg, hogy miből állítatik elő. Pedig csak a következő vegyületet kellett volna elolvasnia, s rájött volna,

hogy ez is meg van írva a 62. lapon — a szalmiak ásvány leírásánál; a 115. lapon pedig előállítási módja van ismertetve.

A phosphor leírásánál, annak előfordulására nézve, igaz, hogy egyelőre csak azt jegyeztem meg, miszerint a természetben szabadon nem fordul elő; de hogy vegyületekben igen, az alattomban értetődik. A 118. lapon azután a calcium-phosphátnál megtalálható, mit bírálóm óhajtott, hogy: előfordul az állati csontokban, az apatitban, s ugyanott szólok az előállításáról is.

A szén és nitrogénről, és nem a szén és hidrogénről mondom én: hogy azok csak bizonyos körülmények között egyesülnek egymással; s hogy bővebben nem fejtegetem ezen körülményeket, annak az az oka, mert munkám II. részének 73. lapján megtalálható a kiindulási pont a cyan képződésére.

Hogy bírálóm a lópor, gyufa, hamuzsír, üveg, tinta előállításáról, és a vakolat ismertetéséről semmit sem talált könyvemben, az megint csak arra mutat; hogy nem az én módszeremnek megfelelő helyeken kereste azokat. Épen ezért legyen szives a lóporra könyvem I. részének 96., a gyufára a 66., a hamuzsír a 94., az üvegre a 125 és 126., a vakolatra a 130., a tintára nézve pedig a II. rész 83. lapját felütni, s látni fogja, hogy mindezekről igen is van szó, és kellő magyarázat, sőt az üvegről nagyon is részletes az ismertetés. Hogy pedig a lóporról szól könyvem, azt maga bírálóm is először ismertetésében utóbb fölvetett azon kérdésével: hogy a lópor robbanásáról szólok, de a robbanó erő okáról miért nem? Talán a robbanás okáról kívánt volna felvilágosítást? Ilyszerű robbanások okáról én már a tanulót a durranólég elégszenél fölvilágosítottam könyvemben; itt a lópornál pedig, a tanulók gondolkodás menetét fürkészve — tőlük szoktam megkérdezni, valjon tudnák-e ezt megmondani.

A mi az ammonium (H_4N) összetett gyököt illeti, erre nézve azon általános nézet létezik, hogy az több mint valószínű, miszerint szabadon előállítható. Megemlékszik erről a Büchner Anorg. Ch. az 534. l.; Gorup Besanez a 491. l.; Gorup Besanez a 491. l.; Regnault Strecker a 418. l., ezenkívül a Roscoe-Schorlemmerféle kisebb vegytani tankönyv is (lásd a német fordítást az 1871. évi kiadásban a 175. lapon).

A vegytani alapfogalmak, tévesen állítja bírálóm, hogy tisztán theoretikusan fejtegettetnek általam; mert ezek lehetőleg kísérletekkel egybekötött példákból vannak levezetve. A miben talán kissé túlmentem a kellő határon, az a tömecs- és paránysúly meghatározására vonatkozó elmélet; de a melyet elhagyni szabadságában áll mindenkinek. Hogy pedig vegyképleteket, és a fontosabb vegyi folyamatok feltüntetésére és megértésére itt-ott több vegyi egyenletet használok, még nem mutat arra, hogy csupán az elméleti dolgokra helyezek fősúlyt; mert a vegyi egyenleteknek a gyakorlatban igen is nagy fontosságot tulajdonítottok, kivált ha azok úgy vannak kiválasztva, hogy épen nem foghatók föl nehezen. Különben ebből is lehet elhagyni, ha valakinek épen sok.

A szerkezeti képletek nem épen értelemfárasztó módon vannak tárgyalva; de a kinek ez sem tetszik, hát ezt is hagyja el. Súlyt ezekre csakis néhol fektettem, azért, mert az elemek vegyértékűségének, továbbá az összetett gyökök fogalmának alaposabb megértésére szükségesnek véltem; valamint bírálóm is bevallja, hogy: „szükségesek a vegyfolyamatok és vegyi egyenletek megértésére célzó elméletek közlése a polgári iskolákban is, de nem tekinthetjük azt célznak, csak eszköznek, s ezek nyújtásában szűkmarkulag kell eljárunk.“ Hogy én nem jártam el bőmarkulag e tekintetben, arra könyvem a tanu, mert ugyan csak jóval bővebben lehet azt tárgyalni, mint én tevém; de legyen valami akár cél, akár eszköz, azt megismertetni csak úgy lehet, ha tárgyaljuk, s ezért a tankönyvbe fel is vesszük, nem pedig kihagyjuk. Vagy lehet talán ismeretlen eszközöket is használni a cél elérésére?!

Bírálóm — a mint említi — csatlakozott abbéli reményében, a mely szerint hitte, hogy a II. részben még több kifogásolni valója lesz, miután itt még inkább van alkalom az elméleti fejtegetésekre. Én pedig azt nagyon természetesnek találtam, mivel már főnnebbi fejtegetéseim nagyon világosan kimutatták, mennyire nem értette át elvi álláspontomat a tárgyalás módjára nézve. Az a kis dicséret azonban, hogy egyet-mást itt már elég kimerítően tárgyalok, majdnem következetlenné tették őt; de megis bánta tettét, mert csakhamar visszatért meg nem elégedési nyilatkozataihoz, és saját hagyományos szempontjából véve, ismét talált nem helyeselni valót. Így: többet óhajt a keményítő és cukorgyártásból, a kender és lenátatásból.

A kender és lenátatást megemlítettem, a rostak kidolgozási mechanikáját, az igaz, nem vettem föl, mert ez inkább egy mechanikai iparműtanba tartozik; de a keményítő és cukorgyártásról alig van értelme bővebben szólni, mint a hogy az az én könyvemben foglaltatik.

Azonban lát bírálóm rendszertelenséget is, mert „A methon és benzol származékai“ cím alatt csupán a chloroform és a nitrobenzoltól szólok, pedig ezen cím alá egyebek is — mint a carbolsav, anilin, tolnol — tartoznak, melyek tárgyalva vannak ugyan, de minden ok nélkül szétszórva, azokat meg nem illető helyeken.

Hogy miért ne illenek be egy ilyen kisebb tankönyvben a carbolsav az alkoholok közé, az anilin és tolnidin a szervi aljak közé, azt valóban szerettem volna hallani bírálómtól?... hanem hogy én is beösmérjek egy kis hibát itten, azt abban állapítom meg — egynémely túlzó kritikusom fölvilágosítására, hogy a chloroformot és nitrobenzolt tárgyaló fejezetnek correctebb címet

kellott volna adnom, például a következőt: „A methan és benzo-
nemely közelebbi származékai.“

(Vege köv.)

Bánfy János „Ifjúsági és népkönyvtára“ című vállalatából ismét két füzet küldetett be hozzánk. (Kiadja Kókay Lajos, Budapest; ára egy-egy kötetnek kemény diszes kötésben 50 kr.) Az egyiknek címe; „Pupos Pista“, a másiké „Fejes Boris“. — A magyar gyermekirodalom ezen Schmidt Kristófja sokkal ismertebb a tanító közönség előtt, sem hogy ajánlgatni kellene; a kik pedig még nem ismernék, olvassanak csak el egyet könyvei közül, (melyek most már 12 kötetet tesznek,) s meg vagyunk győződve, hogy a gyermek- és népirodalom legavatottabb művelőjét szeretik meg benne, ki szívre, észreható s mellette mégis naiv tud lenni, ki tanít, anélkül, hogy tudálékos prelectiót tartana; egyszóval, ki úgy ír, úgy tanít, a hogyan gyermeknek és népnek írni, a hogyan gyermeket és népet tanítani és nemesíteni kell.

Megérdemli, hogy őt mindenképen felkaroljuk, annál is inkább miután nem üzletből, hanem a magas kormány által is melegen felkarolt ügy iránti lelkesedésből írja az ő elbeszéléseit, melyek úgy nemes tendenciáknál valamint érdekes szerkezetük s zamatos nyelvezetük-nél fogva a külföld e nemű legjobb termékeivel kiállják a versenyt, sőt megvagyunk győződve, hogy ha érdeme szerint fel lesz karolva, az idegen termékeket feleslegesékké fogja tenni. — „Fejes Boris“ egy egész ifjúsági regény, „Pupos Pista“ pedig olyan naiv kis történet, a melyben humoros és szívre ható jelenetek oly kedvezően váltkoznak, hogy azt még a felnőtt is valódi élvezettel olvashatja. A legmelegebben ajánljuk t. olvasóink szíves figyelmébe. — A kiállítás is nagyon csinos. — (Mikor e sorokat írjuk, Bánfy-nak legújabb elbeszélését vettük, melyet „A börtön titka“ cím alatt Gross Gusztáv győri könyvkereskedő adott ki. De erről legközelebb.)

Egyleti élet.

— A „Budapesti tanítótestület“ választmánya f. h. 18-án d. u. 6 órakor tartotta Jény József elnöklete alatt rendes havi ülését.

Elnök Somlyai Józsefnek a tanítótestület volt főjegyzőjének 48 frtról szóló számláját mutatja be, mely összeget az illető a tanítótestület érdekében sajátjából költötte. Miután azonban a pénztárba jelenleg csak 20 frtnyi összeg van, ezen ügy elintézése a legközelebbi választmányi ülésre halasztatik.

Tanos Imre indítványára az elnökség megbízott a főváros hatósága által évenként adni szokott segély kiutalványoztatását sürgetni.

Elnök bemutatja a f. tanácsnak a tanítóttestület által beadott azon kérvényre vonatkozó elutasító határozatát, melyben a már alkalmazott. II. és III. foku fizetést élvező tanítók részére azon kedvezmény kéretik, hogy a heti 20 órán fölüli tanításért ezentúl is díjaztassanak, mely határozat tudomásul vétetett.

A nyugdíjszabályzatnak a f. köztörvényhatósági bizottság legközelebbi üléseinek egyikén várható tárgyalása alkalmából a választmány czélszerűnek találja egy memorandumot szerkeszteni, melyben a 30 szolgálati év után való nyugdíjaztatás volna kérendő az elemi isk. tanítók részére is, mint ez a közs. reáliskolai tanároknál megvan.*)

Elnök bemutatja Trajtler Károlynak, a tanítóttestület által kiküldött azon bizottság tagjának erre vonatkozó fogalmazványát, mely bizottság ily czélra kiküldetett. A memorandum felolvastatván, csekély módosítással elfogadtatott, kinyomtatása és a ker. tanítói körök közvetítésével a f. köztörvényhatósági bizottsági tagok közt való kiosztása elhatározatott.

Tapasztaltatván, hogy van kör, melyben a tagok tagsági díjakat vagy igen csendetlenül vagy egyáltalán nem fizetik be, elhatároztatik azon körök elnökeit, hol hátralékok vannak, a tagsági díjak beszerzésére sürgősen fölkeresni.

A tanítói létszám hiteles kimutathatása czéljából a kir. tanfelügyelő úr megkerestetik a tanítóttestület egyik tisztviselőjének alkalmat szolgáltatni, hogy az erre vonatkozó adatokat megszerezhesse.

Horcsik indítványaira ezentúl a választmányi ülések megtartásáról minden tag külön meghívó által értesittetik.

Belicza J. azon tanítók érdekében szólal fel, kik a tanítói pályát ideiglenesen bármi oknál fogva kénytelenek ott hagyni s mint katonakötelesek ily esetben besoroztatnak. A választmány ily egyének ügyében, kik ha a tanítói állástól megváltak, tanítókul nem tekinthetők, nem tartja magát hivatottnak intézkedni. Ezzel az ülés melyen 10—12 tag jelent meg befejeztetett.

É r t e s i t é s .

— „A Népművelők budapesti egyesület“ének társadalmi szakosztálya f. év márczius hó 15-én az osztrák államvasút régi indóházában (Váczikörút, Schuster-féle vendéglő) zenével és tánczczal egybekötött közös vacsorát rendez, melyre úgy az egyesület tagjait, mint a t. kartársakat és tanúgybarátokat ezennel tiszteletteljesen meghívja. Egy vacsorajegy ára 1 frt 20 kr., melyért 3 tál étel és kenyér

*) E memorandum beérkezett hozzánk, de későn; jövő számban ismertetjük.

Szerkesztő.

jár. A zene is ezen összegből fedeztetik, úgy, hogy csak italra van a résztvevőknek külön költsége. Jegyek a szakosztály tagjainál, Senyei Ferencz egyl. pénztárnok — és Schmid Gyula, a szakosztály elnökénél, kaphatók. A visszamaradt jegyek és befolyt összeg a vacsora napján déli 1 óráig okvetlen a szakosztály elnökéhez (VII. ker. dohány u. 67. sz.) küldendő, hogy a terítékek számáról az illető vendéglős értesíthessék. Budapest, 1882. febr. 28-án.

— **Meghívás** a krisztinavárosi sörcsarnok termében 1882. márczius hó 11-én a krisztinavárosi iskolai és népkönyvtár javára tartandó táncvigalommal egybekötött hangversenyre. Ujhelyi Sándor, elnök. Tarnóczy Jolán. jegyző. Szahota Mihály, pénztáros. — Kezdeté 8 órakor. — Személyjegy 1 frt o. é.

Hivatalos kimutatás a „balassa-gyarmati tanító-kör“ tagjainak az 1881. évben az „Eötvös-alapra“ befizetett tagsági díj és adományairól.

1. Évdíjak: Bánhidy Mari polg. isk. t. B.-Gyarmat 1 frt. Bartakovics Andor tanító Kővár 1 frt. Bodola Sándor polg. isk. t. B.-Gyarmat 1 frt. Breth Mór tan. B.-Gyarmat 1 frt. Chikán Mihály polg. isk. t. B.-Gyarmat 1 frt. Özv. Fábriecz Józsefné óvó B.-Gyarmat 1 frt. Fontányi Sámuel tanító N.-Kürtös 1 frt. Hábor Sándor tanító B.-Gyarmat 1 frt. Jaulusz Ferencz polg. isk. t. B.-Gyarmat 1 frt. Kapossy István polg. isk. t. B.-Gyarmat 1 frt. Kemény Gábor ig. tanító B.-Gyarmat 1 frt. Komjáthy A. kir. tanf. B.-Gyarmat 1 frt. Molnár Endre tanító B.-Gyarmat 1 frt. Navratil István tanító Varsány 1 frt. Singer Adolf tanító B.-Gyarmat 1 frt. Tomeskó Nándor tanító B.-Gyarmat 1 frt. Wagner István tanító B.-Gyarmat 1 frt. Zelenka János tanító B.-Gyarmat 1 frt.

2. Adomány: A „Balassa-gyarmati tanító-kör“ adománya 2 frt. Kamatok 20 kr. Az államiskolai tantestület 2 frt 80 kr. Sorsjáték jövedelme 5 frt. — Összesen 28 frt.

Hogy fentirt huszonnyolcz forint összeget minden hiány nélkül felvettem, ezennel bizonyítom.

Kelt-Budapesten, 1881. febr. 14-én.

Örley János, pénztárnok.

V e g y e s e k.

— Tisztelettel kérem egyesületünk azon tagjait, kik a tagsági díjt fél-évenként fizetik, sziveskedjenek márczius elején a II. félévi befizetést eszközölni.

— A népnevelők budapesti egyesületének f. évi február hó 8 dikán rendezett bálja alkalmával a következő felülfizetések történtek. Nm. Pauler Tivadar igazságügyi miniszter 3 frt. 50. egy gyalogos 7 frt 50 kr. Méltóságos

Ráth Károly főpolgármester úr 1 frt 50 kr. Radocsa y Ferencz 2 frt. Alkér Gusztáv tanácsnok úr 1 frt. 50 kr. Ngos. Békei imre tanfelügyelő úr 1 frt 50 krt. Schöffner Kálmán Kafka Károly, Berényi Ferencz, Schrotter István, Prückler László, Lederer Ábris, Zichy A. 50—50 kr. és Somlyay József 2 frtot. Összesen 23 frt. 50 kr., melyért a bizottság legmélyebb köszönetét fejezi ki ez úton is.

— **Munkácsy Mihály** híres képét egyletünk kedvezmény-jegyeivel is meg lehet nézni hétfő és péntek kivételével mindennap. E kedvezmény-jegyek vált-hatók: Fettich Ferencz úrnál (VI. ker. érsek-utczai iskola) és Kömlődy M. úrnál. (VIII. ker. stáció-utczai iskola) valamint az egyleti pénztárnok úrnál minden csütörtökön és vasárnap 10—12 óráig. Egy jegy ára 21 kr.

— **Kedvezmények:** Lóvasuti jegyek. 7 kr. — Ráczfürdői gőzf. 30 kr. — Ráczf. női gőzf. 35. kr. — Császárf. gőzf. 30 kr. — Márvány kád 25 kr. — Geschwindt fürdő 40 kr. — Képző művészeti 20 kr. — Luczenbacher és Auspitz fája köbméterenkint 25% enged. — Simonyi fénykép. 33% — Könyvtár — Minden hazai tanügyilap. — Népszínházi utalvány I. erkély 50 kr. — Az egyleti közlöny ingyen a házhoz küldve.

— **Vajdady Béla** VII. ker. polgári iskolai zenetanár úr f. évi január és február hónapokban tanítványaival két hangversenyt rendezett, és ezek után befolyt jövedelemből a VII. k. dohány-utczai iskola részére egy 190 frtos amarikai szerkezetű igen szép harmoniumot vett. Vajdady úr ezzel már három iskolát szerelt fel harmoniummal u. m. a Kazinczy-, Wesselényi- és dohány utczai iskolákat. — Az iskolaszék Vajdady Béla zenetanár úrnak ezen valóban szép és nemes tetteért jegyzőkönyvvel szavazott köszönetet. — Különbben ez oly tett, mely dícséretre alig szorul.

— **Az idők jele.** Hogy a Lajtántúli tartományokban is mennyire megy már az abszolút reakció, mutatja a következő eset. A III. kerületi tanítói körben Hauer nevű tanító fölolvasást akart tartani a „nemzeti nevelésről.“ A rendőrség betiltotta a fölolvasást, mert ez politicum. (Már t. i. a nemzeti nevelésről szólni — politicum) A tanítók kétszer is föllebeztek a rendőrség ezen tilalma ellen, de még a helytartó is azt mondta hogy ez politicum. A fölolvasás természetesen elmaradt. Csak nincs szebb dolog, mint mikor az ember otthon, saját hazájában nem beszélhet a — n e m z e t i nevelésről.

— **A csáktornyai tanítóképző-intézet** növendékei kitünően sikerült táncvigalmat rendeztek saját segélyegyletük javára. Tiszta jövedelem: 200 frt.

— **A gyermek-bálok** ellen a bajor országos kormány szigorú rendeletet adott ki, megtiltván a tanuló ifjúság erkölcsi fejlődésére s az iskolai fegyelemre nézve igen káros hatású és legutóbb igen elharapódzott gyermekbálok rendezését.

— **A költségvetési vita** közben felmerült az az érdekes adat, hogy a kis Württemberg többet költ kulturái czélokra, mint az egész sz. István birodalma.

Szerkesztői üzenetek.

— T. F. Vác. Köszönöm, most már post festa volna. Azt a lapot nem ismerem. — Cs. Gy. Gyorok. Figyelemmel kísérem, ha nem jelenik meg, átveszem. — K. K. Harkány. Cikkét és levelét vettem. — Sorait örömmel és hálás érzettel olvastam. — N. J. Németi. Az „égbe kialtunk“ a kántorokkal.